

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι μπορεί να μας πει η αναπαράσταση ενός νεολιθικού οικισμού για τις σημαντικότερες σκέψεις και ανησυχίες των ανθρώπων που ζούσαν στον συγκεκριμένο χωριό; Σημειώνω τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μου πάνω στην εικόνα. Συγκρίνω και συζητώ τις σημειώσεις μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου. Αποφασίζουμε με ποιο τρόπο θα παρουσιάσουμε τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μας στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης μας.

Πηγή 1:
Αναπαράσταση από
τον οικισμό
Σηλλυρόκαμψου

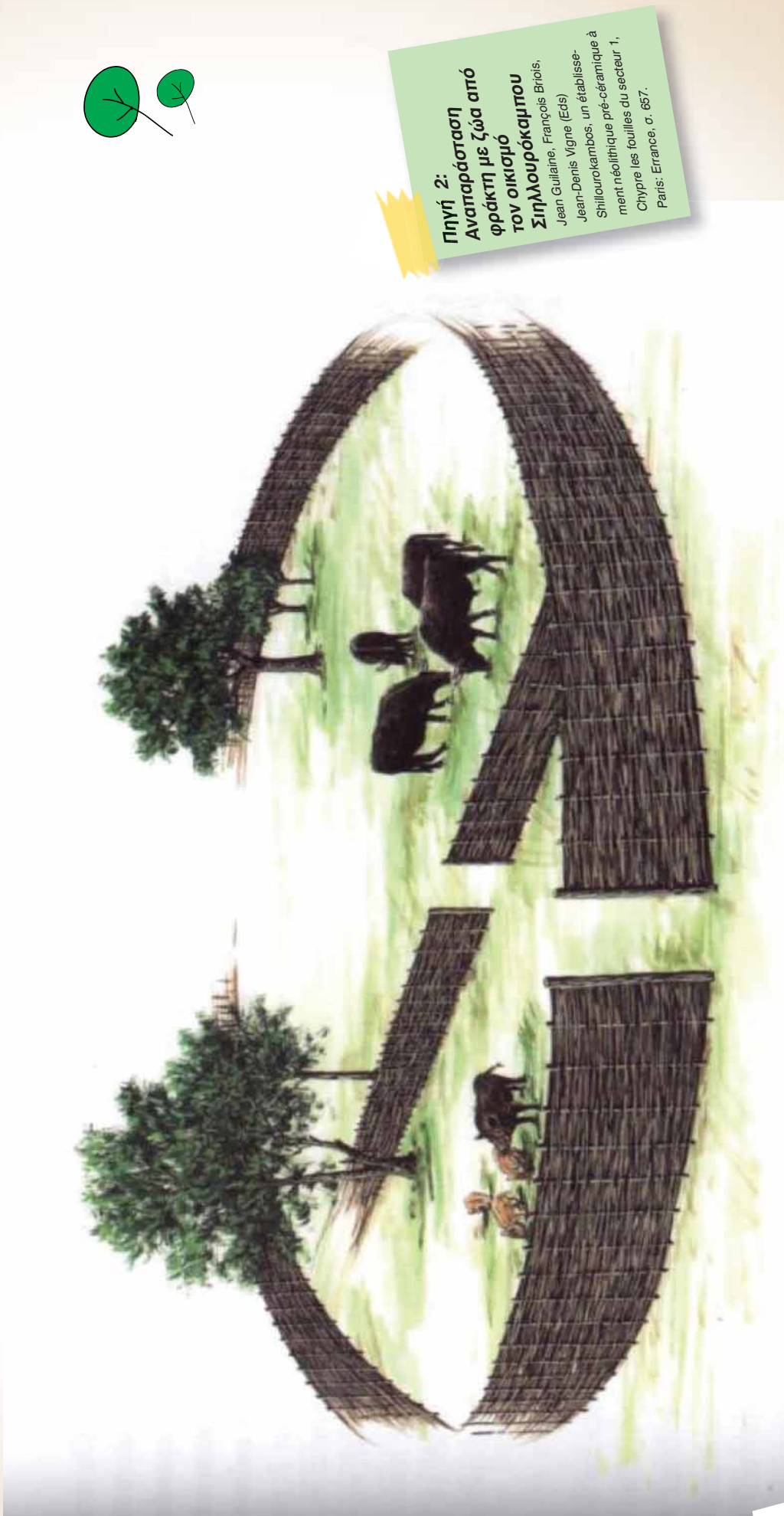
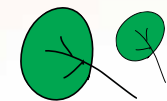
Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010).
Cyprus at the Crossroad of civil-
isations. [Κύπρος: Σταυροδρόμι
των Πολιτισμών], Nicosia: The
government of the Republic of
Cyprus, σ. 32.

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι μπορεί να μας πει η αναπαράσταση αυτή για τις σημαντικότερες σκέψεις και ανησυχίες των ανθρώπων του οικισμού του Σηλλουρόκαμπου;

Πηγή 2:
Αναπαράσταση
φράκτη με ζώα από
τον οικισμό
Σηλλουρόκαμπου

Jean Guilaine, François Briols,
Jean-Denis Vigne (Eds)
Shillourokambos, un établisse-
ment néolithique pré-céramique à
Chypre les fouilles du secteur 1,
Paris: Errance, σ. 657.

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Ποιες άλλες ερωτήσεις χρειάζεται να κάνουμε;

Τι δεν μπορεί να μας πει η πηγή;

Τι μπορούμε να υποθέσουμε;

Τι μας λέει η πηγή;

Νεολιθική Εποχή**Τι σκεφτόμαστε;****Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;**

Τι μπορεί να μας αποκαλύψει η Πηγή 3 για τον τρόπο που ίσως να σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Πηγή 3: Φωτογραφία νεολιθικής ταφής στον οικισμό Σηλλουρόκαμπου – οστά ανθρώπου και ζώου στον ίδιο τάφο

Ιστοσελίδα iKypros, 09/04/2004,
<http://mykypros.com/cgi-bin/hweb?-A=4612,printer.html&-V=ikypros>

Νεολιθική Εποχή**Τι σκεφτόμαστε;****Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;**

Τι μπορεί να μας αποκαλύψει η Πηγή 4 για τον τρόπο που ίσως να σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

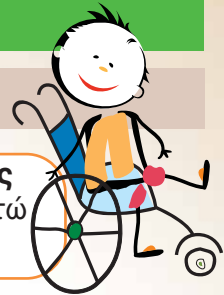
Πηγή 4: Αναπαράσταση ανθρώπου και γάτας μαζί σε τάφο από τον νεολιθικό οικισμό Σηλλουρόκαμπου.

Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). *Cyprus at the Crossroad of civilisations*. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic of Cyprus

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι πίστευαν αρχικά οι ειδικοί με βάση τα τεκμήρια που είχαν μέχρι πρότινος στη διάθεσή τους; Τι τους έκανε να αναθεωρήσουν την άποψή τους; Μελετώ τα δημοσιεύματα που ακολουθούν και σημειώνω τις σκέψεις μου.

Watch One-Minute World News

Last Updated: Thursday, 8 April, 2004, 18:00 GMT 19:00 UK

E-mail this to a friend   Printable version

Dig discovery is oldest 'pet cat'

By Paul Rincon
BBC News Online science staff

The oldest known evidence of people keeping cats as pets may have been found by archaeologists.

The discovery of a cat buried with what could be its owner in a Neolithic grave on Cyprus suggests domestication of cats had begun 9,500 years ago.

It was thought the Egyptians were first to domesticate cats, with the earliest evidence dating to 2,000-1,900 BC.

French researchers writing in Science magazine show that the process actually began much earlier than that.

The evidence comes from the Neolithic, or late stone age, village of Shillourokambos on Cyprus, which was inhabited from the 9th to the 8th millennia BC.

Cat culture

"The cat we found in the grave may have been pre-domesticated - something in between savage and domestic. Alternatively, it's possible it was really domestic," Professor Jean Guilaine, of the CNRS Centre d'Anthropologie in Toulouse, France, told BBC News Online.

"We have this situation of the person and the cat. This same situation of men and dogs are known much earlier from the Natufian culture of Israel which dates to 12-11,000 BC."

The complete cat skeleton was found about 40cm from a human burial. The similar states of preservation and positions of the burials in the ground suggest the person and the cat were buried together.

The person, who is about 30 years of age, but of unknown sex, was buried with offerings such as polished stone, axes, flint tools and ochre pigment.

Based on this the researchers argue that the person was of high status and may have had a special relationship with cats. Cats might have had religious as well as material significance to the Stone Age Cypriots, the French archaeologists add.

'Religious animal'

"It's difficult to say the cat was a religious animal but it probably played a role in the symbolic and imaginative world of these people," Professor Guilaine explained.

The cats at Shillourokambos may have been like this African wildcat

The cat (top) was killed to be buried together with its "master" (bottom)

[Εκτύπωση]

Σημαντική αρχαιολογική ανακάλυψη για τη σχέση γάτου - ανθρώπου
Γάτες ως κατοικίδια είχαν οι αρχαίοι Κύπριοι

Ο σκελετός της γάτας όπως βρέθηκε στον Σηλλουρόκαμπο δίπλα από τον ανθρωπινό σκελετό.

Σημαντική επιστημονική ανακάλυψη που αλλάζει την ιστορία της σχέσης ανθρώπου - γάτας έγινε στην Κύπρο από γάλλους αρχαιολόγους.

Οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν στην περιοχή Σηλλουρόκαμπος, στα χωριά Παρεκκλησιά, κοντά στη Λεμεσό, στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η γάτα είχε μεταβληθεί σε κατοικίδιο ζώο πριν από 9.500 χρόνια στην αρχαία Κύπρο και όχι πριν από 5.000 χρόνια στην Αρχαία Αίγυπτο όπως μέχρι τώρα πίστευαν οι ειδικοί.

Οι Γάλλοι ερευνητές με δημοσιεύσεις τους στο περιοδικό Science υποστηρίζουν ότι με βάση το σκελετό της γάτας που βρέθηκε κοντά σε ανθρωπινό σκελετό σε νεολιθικό τάφο στην περιοχή Σηλλουρόκαμπος είναι πολύ πιθανό η εξημέρωση της άγριας γάτας να είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα από το 2.000 - 1.900 π.Χ.

Οι Γάλλοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι ο τάφος με το σκελετό της γάτας και του ανθρώπου αποτελεί ένδειξη για την περίοδο εξημέρωσης του ζώου.

Δεδομένου, ότι ο τάφος χρονολογείται μεταξύ του 8.300 και 7.000 π.Χ., το εύρημα αυτό θεωρείται ως η πρώτη ιστορική απόδειξη για τη χρήση των γατιών ως κατοικίδια ζώα, εδώ και τουλάχιστον 9.500 χρόνια.

Η μέχρι τώρα επικρατούσα επιστημονική άποψη ήταν ότι η γάτα έγινε κατοικίδιο ζώο από τους αρχαίους Αιγυπτίους πριν από 5.000 χρόνια.

Ο σκελετός της γάτας όπως βρέθηκε στον Σηλλουρόκαμπο

02/04/2004   ikypros

Πηγή 6:
<http://mykypros.com/cgi-bin/hweb?-A=4612&-V=ikypros&w=>

Πηγή 5:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/3611453.stm>

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ διάλεξη με στόχο την ανάδειξη και προβολή της κυπριακής πολιτιστικής κληρονομιάς
16/03/2011

Η Πρεσβεία της Κύπρου στις ΗΠΑ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Smithsonian διοργάνωσε στις 12 Μαρτίου 2011, στην Ουάσινγκτον, διάλεξη στο Εθνικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Ινστιτούτου με θέμα «Από Πυγμαίους Ιπποπόταμους Μέχρι Γάτους και Βοοειδή: Οι Πρώτοι Κάτοικοι της Κύπρου και η Μοναδικότητα των Ζώων τους».

Η διάλεξη αποτελεί μέρος μιας σειράς εκδηλώσεων που διοργανώνει η Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στις ΗΠΑ με στόχο την ανάδειξη και προβολή της κυπριακής πολιτιστικής κληρονομιάς στην αμερικανική πρωτεύουσα και στο ευρύτερο κοινό στις ΗΠΑ. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται σε συνάρτηση με την Έκθεση «Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών», η οποία παρουσιάζεται στο Εθνικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Ινστιτούτου Smithsonian μέχρι την 1η Μαΐου 2011.

Τη διάλεξη πραγματοποίησε ο δρ Alan H. Simmons, Καθηγητής του Τμήματος Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου της Νεβάδα στο Λας Βέγκας. Τον δρ Simmons παρουσίασε ο Πρέσβης της Κύπρου στις ΗΠΑ κ. Παύλος Αναστασιάδης, ο οποίος αναφέρθηκε στη σημασία τόσο της σειράς διαλέξεων για την Κύπρο όσο και της Έκθεσης «Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών». Στη διάλεξη του ο δρ Simmons αναφέρθηκε εκτενώς στις ανασκαφές των αρχαιότερων οικισμών στην Κύπρο και στα ευρήματά τους, που καταδεικνύουν την ιδιαίτερη σχέση των κατοίκων του νησιού με τα ζώα. Υπάρχουν μάλιστα αποδείξεις για την ύπαρξη κατοικίδιων ζώων, συμπεριλαμβανομένης και της αρχαιότερης κατοικίδιας γάτας στον κόσμο που βρέθηκε από Γάλλους αρχαιολόγους στην τοποθεσία «**Σηλλουρόκαμπος**» στην κοινότητα Παρεκκλησιάς.

Ακολούθως, ο κ. Simmons αναφέρθηκε στη σημασία των ανασκαφών και των ευρημάτων για τη διερεύνηση πληθώρας θεμάτων για τη ζωή στην προϊστορική Κύπρο, σημειώνοντας ότι οι κάτοικοι του νησιού είχαν ιδιαίτερη σχέση με ποικιλία ζώων, η οποία τους οδήγησε στο κυνήγι των πυγμαίων ιπποπόταμων, που πιθανό να οδήγησε και στην εξάλειψή τους. Οι πρώτοι κάτοικοι έφεραν μαζί τους διάφορα ζώα, όπως βοοειδή και γάτους, κατά την περίοδο της Νεολιθικής εποχής (8.500 – 5.200 π.Χ.). Σύμφωνα με τον δρ Simmons, οι γάτες και τα βοοειδή πιθανό να διαδραμάτιζαν κάποιο ρόλο σε άγνωστες σε μας τελετουργίες κατά τη συγκεκριμένη περίοδο στην Κύπρο.

Τη διάλεξη, η οποία στέφθηκε με επιτυχία, παρακολούθησαν μέλη του Ινστιτούτου Smithsonian, ακαδημαϊκοί, δημοσιογράφοι και φοιτητές.

Σημειώνεται ότι από τις 29 Σεπτεμβρίου 2010 που η Έκθεση άνοιξε τις πύλες για το κοινό, μέχρι και τις αρχές Μαρτίου 2011, επισκέφθηκαν το Μουσείο 1.865.297 άτομα τα οποία είχαν την ευκαιρία να θαυμάσουν τους θησαυρούς της Κύπρου.

Πηγή 7: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών Κυπριακής Δημοκρατίας

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio>

- «Σημαντική επιστημονική ανακάλυψη που αλλάζει την ιστορία της σχέσης ανθρώπου - γάτας έγινε στην Κύπρο από **Γάλλους** αρχαιολόγους.
- Ανακάλυψαν στην περιοχή **Σηλλουρόκαμπος**, στο χωριό Παρεκκλησιά, κοντά στη Λεμεσό, στοιχεία που αποδεικνύουν ότι **η γάτα είχε μεταβληθεί σε κατοικίδιο ζώο πριν από 9.500 χρόνια στην αρχαία Κύπρο και όχι πριν από 5.000 χρόνια στην Αρχαία Αίγυπτο, όπως μέχρι τώρα πίστευαν οι ειδικοί.**
- Οι Γάλλοι ερευνητές με δημοσιεύσεις τους στο περιοδικό *Science*, υποστηρίζουν ότι **με βάση τον σκελετό της γάτας**, που βρέθηκε κοντά σε ανθρώπινο σκελετό σε νεολιθικό τάφο στην περιοχή **Σηλλουρόκαμπος**, **είναι πολύ πιθανό η εξημέρωση της άγριας γάτας να είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα** από το 2.000 - 1.900 π.Χ.»

Πηγή 8:

Ιστοσελίδα iKypros, 09/04/2004,

<http://mykypros.com/cgi-bin/hweb?-A=4612,printer.html&-V=ikypros>

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθική Εποχής;

Σκέφτονταν κι άλλοι νεολιθικοί άνθρωποι όπως οι κάτοικοι του νεολιθικού οικισμού του Σηλλουρόκαμπου; Ποιες υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε με βάση τα πιο κάτω ευρήματα; Σημειώνω πάνω στις φωτογραφίες τα στοιχεία που μπορούν να με βοηθήσουν.

Φωτογραφία ευρημάτων από νεολιθικό τάφο της Χοιροκοιτίας.

Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, σ.55.

Φωτογραφία ευρημάτων από νεολιθικό τάφο στη Θαυλάνδη.

Πηγή: Charles Higham, 2006, <http://archaeology.about.com/od/mortuarystudies/ig/Ban-Non-Wat/Neolithic-Burial.htm>

Φωτογραφία ευρημάτων από νεολιθικό τάφο στη Γερμανία.

Πηγή: discovermagazine.com/2005/nov/haak-european-ancestors

Με βάση τα όσα διερευνήσαμε ως τώρα, τι μπορούμε να συμπεράνουμε;

Νεολιθική Εποχή**Τι σκεφτόμαστε;**

Κάρτα συζήτησης: Ανακρίνουμε τα τεκμήρια.
Τι μπορεί να μας πει ένα αντικείμενο για το τι σκέφτονταν οι νεολιθικοί άνθρωποι και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Φυσικά χαρακτηριστικά

Το αντικείμενο αυτό είναι φτιαγμένο από λίθο.

1. Πώς μοιάζει;
2. Τι παριστάνει;
3. Μπορείτε να δείτε οποιοσδήποτε επιγραφές, σύμβολα ή σημάδια;

Κατασκευή

1. Είναι χειροποίητο;
2. Είναι φτιαγμένο από διάφορα κομμάτια ή από ένα κομμάτι;
3. Με ποιο τρόπο το έφτιαξε ο δημιουργός του;

Λειτουργία

1. Σε τι χρησίμευε;
2. Πού άραγε χρησιμοποιούσαν το αντικείμενο αυτό; Για ποιο σκοπό;
3. Ποιοι άραγε το είχαν στην κατοχή τους;

Κατάσταση

Σε ποια κατάσταση βρίσκεται το αντικείμενο;

1. Μπορείτε να δείτε οποιοσδήποτε ενδείξεις που να δηλώνουν ότι έχει φθαρεί ή έχει σπάσει;
2. Είναι ολόκληρο το αντικείμενο; Τι σε κάνει να το πιστεύεις αυτό;

Αξία

1. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τον άνθρωπο που το έφτιαξε;
2. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τους αρχαιολόγους που το βρήκαν;
3. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για σένα; Γιατί;

Νεολιθική Εποχή**Τι σκεφτόμαστε;**

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τα αντικείμενα μπορούν να μας δώσουν ένα σωρό πληροφορίες για τις ιδέες των ανθρώπων της νεολιθικής εποχής και τον τρόπο με τον οποίο τις εξέφραζαν. Επισκέπτομαι κάθε σταθμό, με την ομάδα μου, και σημειώνω τις σκέψεις μου. Δίνω τίτλο στον κάθε αρχαιολογικό σταθμό που επισκέφτομαι.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 1

Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζίης Κύπρου.

Οι αρχαιολόγοι δεν έχουν συμφωνήσει ακόμα σε τι χρησίμευαν όλα αυτά τα αντικείμενα που βλέπουμε εδώ.

Πήλινο αντικείμενο, Δίμηνη, Ελλάδα
Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it/reperti/174.htm>

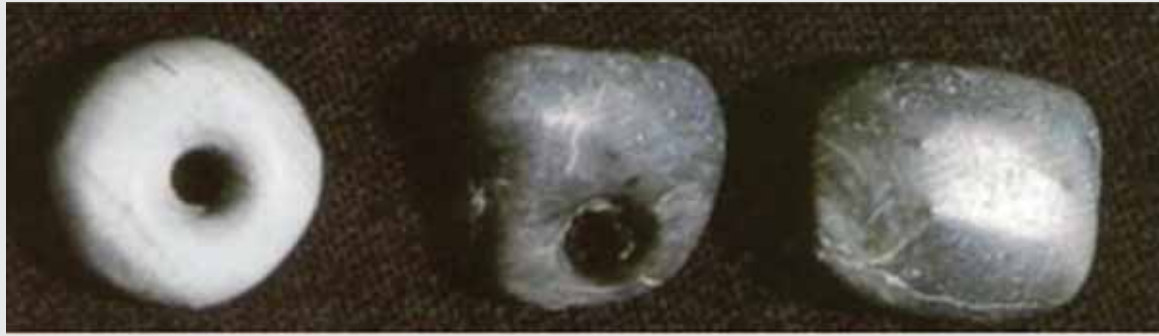
Λίθινα αντικείμενα, Χοιροκοιτία
Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζίης Κύπρου.

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 2

Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζίης Κύπρου.

Λίθινα ευρήματα, Χοιροκοιτία.
Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία.
Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζίης
Κύπρου.

Ευρήματα από λίθο και κοχύλια (όστρεα)
Πηγή: Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). Cyprus at the
Crossroad of civilisations. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των
Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic
of Cyprus

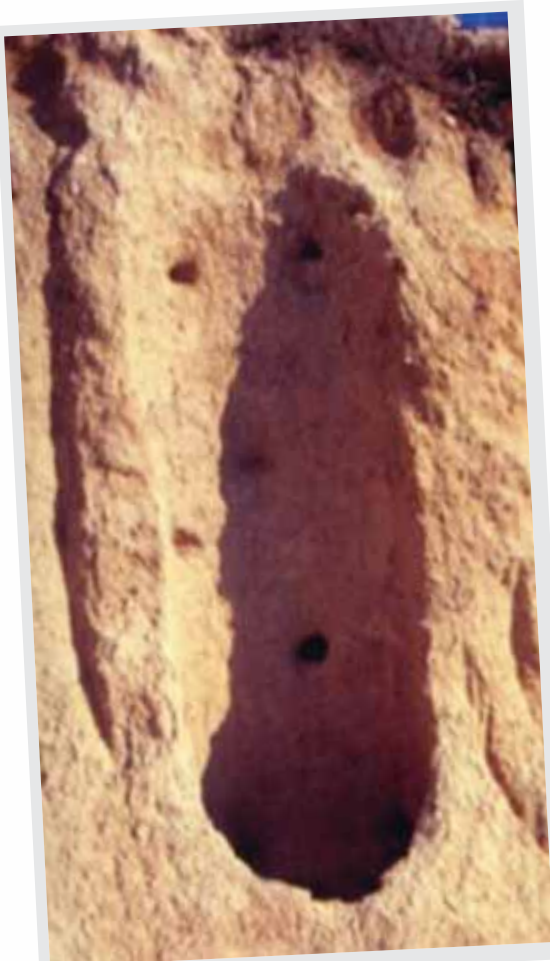

Ευρήματα από οστά και κοχύλια, Αυστρία
Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it/reperidettagli/Deepenings202.htm>

Νεολιθική Εποχή**Τι σκεφτόμαστε;**

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 3

Νεολιθικό πηγάδι, Κισσόνεργα – Μυλούθκια
 Πηγή: Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). *Cyprus at the Crossroad of civilisations*. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic of Cyprus

Αναπαράσταση νεολιθικών καταλοίπων ευρήματος, Παρεκκλησιά – Σηλλουρόκαμπος
 Πηγή: Hadjisavvas, S. (Ed.) (2010). *Cyprus at the Crossroad of civilisations*. [Κύπρος: Σταυροδρόμι των Πολιτισμών]. Nicosia: The government of the Republic of Cyprus

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 4

Εύρημα από πηλό και δέρμα, Γερμανία
Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it/repertidettagli/Deepenings202.htm>

Νεολιθικά ευρήματα από οστά, Κίνα
Πηγή: <http://www.nature.com/nature/journal/v401/n6751/pdf/401366a0.pdf>

Νεολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 5

Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it>

Λίθινο εύρημα, Χοιροκοιτία

Πηγή: Le Brun, A. (1996). Νεολιθική Χοιροκοιτία. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζίης Κύπρου

Πήλινο εύρημα, Δίμηνη

Πηγή: <http://www.europeanvirtualmuseum.it>